

ZELFS DE VOGELS VALLEN

*Niemand van ons leeft immers
voor zichzelf alleen,
en niemand sterft voor zichzelf alleen.
Zolang wij leven, leven wij voor de Heer,
en sterven wij, dan sterven wij
voor de Heer: of wij leven of sterven,
Hem behoren wij toe.*

Rom. 14:7-8

ZELFS DE VOGELS VALLEN

†

Ondertussen zijn ze met zijn veertigen en in de schemer van de laatste strepen midwinterzon delen ze warme dranken en visies op het leven. Daar – bepaald door de omheining van de villa – hebben ze stokken en zeilen uit linnen zakken getrokken, haringen in de grasberm naast de stoep geslagen en zich zo beschut voor regen, muggen, hun burens misschien. Als ze niet slapen, beschrijven ze elkaar waar ze vandaan komen, waar ze hopen heen te gaan of te eindigen, en wanneer de woorden hun uiteindelijk ontbreken, vervallen ze in een zwijgzaam ijsberen, in cirkels op de straat, met borden boven hun hoofden of over hun lichamen, waarop wanhopig leuzen en vragen gekrabbeld zijn die al dan niet van antwoorden moeten worden voorzien. Boodschappen als VERGEEF ONS ONZE SCHULDEN, WELKOM ZOON VAN GOD of ZEG ME WAT TE DOEN.

Zo zit de meerderheid van hen daar al een dag of vijf, hun geduld op de proef stellend, stuk voor stuk in afwachting van zijn verschijning, het moment waarop Teddy toenadering zou zoeken maar hij... Hij ontwijkt hen, slaat hen gade in het donker door een kier in de paarse overgordijnen. Net ver genoeg om zijn silhouet niet waar te laten nemen, merkt hij de afstand op tussen hem en het raam. Een armlengte, waar stof, dat anders onzichtbaar is, langzaam, bijna speels, in cirkels dwarrelt, gehoorzaamt aan de minste beweging. De zon komt morgen pas terug en Teddy is moe en zal dat nog lang zijn, heeft de dokter gezegd. Hij houdt beide handen

voor zijn ogen, masseert ze zachtjes en eindigt door met zijn wijsvingers in de cul-de-sac te wrijven waar de oogleden samenkomen. Wanneer hij klaar is, ziet hij het meisje in het licht van de straatlantarens, een kind nog, ze staart tussen twee veiligheidsagenten door, haar figuur in drieën gedeeld door het aluminium hekwerk van de poort. Het slenteren van de mensen, dat vanaf deze afstand wat heeft van een stakingspost, lijkt volledig aan haar voorbij te gaan. De manier waarop ze daar staat, de handen begraven in de zakjes die aan de zijkanalen van haar jurkje genaaid zijn, onophoudelijk naar het huis kijkend met die ene vraag die ze voor zichzelf lijkt te herhalen, dezelfde vraag die Teddy zich stelt: 'Zal iets nog ooit zoals voorheen zijn?'

Teddy sluit de kier tussen de gordijnen zonder gezien te worden en pas als de dikke stof het licht ervan weerhoudt binnen te sluipen, klikt hij op de tast de luster in de badkamer aan. De deur kraakt wanneer hij die toedruwt en hij tilt hem op aan de klink, ook al weet hij dat het weinig verschil maakt. De gedachte dat het helpt, is een belangrijkere beweegreden dan het uiteindelijke resultaat, denkt hij, en het klinkt als iets wat hij al eerder heeft gebruikt, zo niet in de toekomst moet gebruiken. Met zijn ene voet wrikt hij zuchtend de schoen van de andere uit, steunend op het reservoir van het toilet. Hij heeft Sierra Nevada's gedronken. Acht glazen. Niet meer dan nodig maar toch gaat hij op de bril zitten, probeert hij het dronken gebrabbel van Ed te vergeten, zoals die hem had opgedragen. De amber heeft zijn werk gedaan

ZELFS DE VOGELS VALLEN

en hij heeft geen notie meer van wat er aan die opgave voorafging, net zoals hij nu twijfelt wie hem thuis heeft gebracht en of de Crown Vic inderdaad de enige plek is waar ze beland zijn. De kater morgen als verklaring zowel als excuus.

‘Wat ik wil zeggen, Tinkerbell, is dat niet iedereen een tweede kans krijgt,’ had Ed aangevuld.

‘Iedereen krijgt een tweede kans,’ herinnerde hij zich te hebben gezegd, ‘het enige nadeel is dat veel mensen achtervolgd worden door wat er aan die kans vooraf is gegaan.’ Het was het soort gepreek dat Teddy in de Vic wilde vermijden. De Crown Victoria: een mufte plek. Sommige mannen houden van het soort kroegen waar lauw bier een garantie is, de aanwezigen nooit verrassen. Vaste klanten van de Vic zien zo wie er ontbreekt en laat de Vic nu enkel vaste klanten hebben. Zo’n keet waar stoelen worden opgeëist en er heringericht lijkt als hun eigenaars ontbreken. In de Vic kon je gemist worden als je nergens anders werd gemist.

Voor Teddy is het bovenal een van de weinige plekken waar niemand hem lastigvalt, waar hem gedurende uren zelfs geen vraag wordt gesteld. Daar is Teddy Bell gewoon Tinkerbell die Sierra Nevada’s drinkt, zoals hij de afgelopen vijftien jaar heeft gedaan. Daar komt hij om te vergeten en vergeten te worden, met alleen Chloë en het meubilair van de Vic als getuigen. Wat hij daar zei, kroop zich een weg in de donkerrode jaloezieën om daar verloren te gaan tussen ongenueanceerde stellingen, het verdriet van anderen en moppen zoals Ed er toen een tegen de barman maakte.

'I like my coffee like I like my slaves?' zei Ed en hij wachtte tot Vic hem zou vertellen hoe hij die koffie dan wilde. Vic, een smeris op rust, had rondgekeken om uiteindelijk voorover te buigen en aarzelend, maar met een glimlach, 'black and strong?' te fluisteren.

'No, you racist. I like my coffee free.' Waarop ze beiden luid hadden gelachen. Voor Teddy kunnen zulke dingen alleen daar: in de Crown Vic in Mannford, Oklahoma. Mannford, de hoofdstad van de wereld als het op gestreepte baars aankomt, zoals het verbleekte bord bij de stadsgrens trots beweert. De plek waar hij is geboren, die hij na de dood van zijn vader verliet maar waarnaar hij, met Chloë, zijn weg terugvond. Mannford, waar mensen op de stoep voor hun huis kamperen, waar de burenhun voortuin verhuren aan de omroepen met hun reportagewagens, waar diezelfde burenelke middag verse vistaco's verkopen voor drie dollar per stuk, vier dollar met een blikje frisdrank. Mannford, waar Teddy op de rand van het toilet zit, net als hij de afgelopen drie ochtenden heeft gedaan, wachtend tot de hulp arriveert, zijn wond verzorgt en de zwachtels verschoont. Daarna is hij op zichzelf aangewezen om in huis het beste te maken van dezelfde omstandigheden. Steeds weer diezelfde beelden, niet terug of vooruit te spoelen, voortkabbelen op de lus van een deuntje waarvan het einde slecht is afgestemd op het begin. De laatste dagen zijn een achtbaan geweest en hij herinnert zichzelf eraan dat ook al hangen die wagentjes wild in de bocht, ze haast nooit gaan waar het staal hen niet toelaat te gaan.

'Morgen wordt beter,' denkt hij hardop. Na morgen is

ZELFS DE VOGELS VALLEN

alles anders en als de linkervoet, eindelijk vrij, de rechter van het leer verlost, duwt hij zich rechtop met behulp van het reservoir, probeert hij zijn schouderbladen zo ver mogelijk naar achteren te trekken om de wervels te horen kraken. Hij is nog steeds dezelfde, overtuigt hij zichzelf. Hij zal nooit meer dezelfde zijn, ook al ziet hij niemand anders in de spiegel.

Voor hij zich uitkleedt, draait hij de kraan van de vrijstaande badkuip open. Hij laat het water over zijn hand stromen, voelt het branden maar trekt niet terug, prutst eerst aan de linker-, dan aan de rechterhendel en hij geniet van de pijn die langzaam wegebt. Het water klotst in het bad en hij duwt de stop in de afvoer, kijkt vervolgens opnieuw naar zichzelf in de spiegel, opent zijn oogleden zo ver hij kan, draait zijn handpalmen naar zijn evenbeeld (dat hetzelfde doet), spreidt zijn vingers, breed, alsof hij demonen kan uitdrijven, de lucht luid door zijn op elkaar geklemde tanden blazend. In trance, alsof hij gaat bezweren, zichzelf gaat zweren te vergeten. Chloë is al naar bed en dat moet ook, want morgen rekenen de kinderen op haar in het dagverblijf. Morgen zal zij opnieuw wakker worden van de liederen die op de stoep worden gezongen. Zij zal de melodie van een lied over engelen die mensen komen redden met behulp van strijdswagens nog de hele dag neuriën, zo van *mhie-joo mhie ha-ieooo*, *mho-ie ho-oe cha-ie mhie hooo*, en er, net als vandaag en gisteren, tegen hem over klagen. Voor haar vertrek zal zij op een schoteltje in de keuken een croissant hebben klaargelegd die hard zal zijn nog voor Teddy hem in de vuilnisbak gooit. Aan het diepvriesvak zal het vergeelde

papier hangen dat er al maanden hangt en dat hij deze ochtend opnieuw in één vluchtige beweging onder de magneet vandaan had proberen te trekken zoals je goochelaars soms met lakens ziet doen zonder het servies te breken. Dat was hem nog nooit gelukt, bewees het ontbrekende matrozenhoedje van de porseleinen Donald Duck die de magneet sierde. In sommige gevallen zijn mensen geen gewoonte meester maar overmeesteren de gewoontes hen.

Op het papier stond, staat nog steeds, in roze markeerstift: 'Vond een sprinkhaan in de vriezer. Wist niet of dit raar toeval was of religieus experiment???' Ligt daar nog steeds zoals ik hem vond ;) LIEFS, CHLOE

Teddy had de magneet opgeraapt en voelde daarbij het verband om zijn borst trekken. Zijn bovenlichaam ging een richting uit die het niet meer beheerste. Toen hij het diepvriesvak had geopend, zat de sprinkhaan daar nog steeds, geknield tussen een zak bevroren erwten en een rode, langwerpige staaf waterijs, zijn voorste poten biddend voor zich uitgestrekt. Een Dalf-achtig diorama, dacht hij ook vandaag weer.

In zijn rechterooghoek, door het doorgeefluik, had hij gezien dat Chloë de gouden plaat in de woonkamer had opgehangen en de zon weerkaatste erin op exact dezelfde wijze als de dag waarop hij de elpee ontving. Wat daarop volgde, ontbrak. Het konden twintig minuten zijn, dertig seconden, 450 hartslagen, net geen etmaal of iets daartussenin. Het enige wat hij wist, was dat hij het niet wist. Zich pas weer iets herinnerde toen zijn ogen zich langzaam openden, zijn blik voorzichtig scherp

ZELFS DE VOGELS VALLEN

stelde. De hulp hing over zijn lichaam, in haar ene hand een leeg glas waar water in had gezeten, in de andere zijn hoofd, keer op keer dezelfde woorden: ‘meneer, help, meneer.’

Teddy’s been lag gebogen over de omgevallen barkruk bij het kookeiland en het enige wat hij toen kon bedenken was: wegen vijfhonderdduizend mensen die ja knikken op tegen één iemand die meedogenloos neen roept?

Hij staarde verwilderd naar de hulp. ‘Niets zeggen tegen mevrouw.’ Zij knikte. ‘En noem me Teddy.’

‘Noe-m me-Te-ddy!’ Hij herhaalt de woorden traag in de spiegel. De kleine handdoek ligt klaar op de tegels voor de badrand en de zalmroze badjas die hij van Ed kreeg – *Tinkerbelle* op de borst geborduurd – op de afgeschuurde stoel naast de kuip. Halfvol, ziet hij. Zijn weerspiegeling beslaat langzaam en er ontstaat een schemerzone waarin hij een vage schim, een andere Teddy, zijn hemd ziet ontknopen. De dubbelganger doet het voorzichtig, alsof hij pijn lijdt, en als de mouwen van zijn armen op de vloer zakken, ziet hij het verband vanonder diens rechteroksel (zijn linker) naar de andere kant gaan, over de schouder lopen. Teddy klaagt zacht als hij de zwachtel rond zijn borstkas los wikkelt. Hij kan de wonde maar net zien op de rug van zijn evenbeeld. Het overblijfsel ervan stelt niets voor, nauwelijks waarneembaar zonder de bloeduitstorting eromheen, niets in vergelijking met het verticale litteken over de lengte van zijn borst, een reliek van de operatie waarbij de kogel werd verwijderd.

Vijf dagen eerder leek de burgemeester van Cheyenne,

die namens iedereen beweerde te spreken, zijn lot te bezegelen toen hij hem feliciteerde en een brunette aankondigde die in een rode jurk en een sjerp (MISS WYOMING) uit de metalen stellingen van het zijpodium verscheen, hem de plaat overhandigde. Het licht van de pers kaatste terug in het goud en aan weerskanten van de Frontiers Day Arena applaudisseerde een massa voor de man die, met de opname van een misviering, de pinksterbeweging opnieuw een geloofwaardig gezicht had gegeven. Hij ziet zichzelf in de spiegel de plaat in ontvangst nemen, de decoratie omhooghouden en met zijn vrije hand over zijn neus wrijven, de traanklieren dichtduwend met duim en wijsvinger, ook al is er van tranen geen sprake. Hij kan de toeschouwers nog steeds in koor om een speech horen schreeuwen. Chloë kijkt naar hem vanaf de eerste rij en hij bedankt iedereen die hij is vergeten te bedanken. Zijn wazige schim zit halverwege zijn preek als die zegt dat er veel dingen zijn waarvan hij spijt heeft.

‘Over sommige heb ik gesproken met degenen die het aangaat. Maar over andere, zo niet alle, heb ik gesproken met God.’

De schim neemt de tijd om zijn woorden te laten bezinken.

‘Ik hou niet zo van het woord opbiechten,’ vervolgt hij, ‘het woord opbiechten lijkt te suggereren dat we verantwoording moeten afleggen. We komen van ver genoeg om te beseffen dat we verantwoordelijk zijn voor ons eigen bestaan. Mij gaat het om een dialoog met God, niet om een smeekbede voor amnestie.’

ZELFS DE VOGELS VALLEN

Zijn evenbeeld last een adempauze in, zoekt oogcontact met het publiek. Hij is woordvoerder voor een hogere macht.

‘Natuurlijk is voor veel mensen het idee van de Bijbel achterhaald. Niemand moet hun een moreel kompas aansmeren of zeggen hoe ze wat dan moeten doen. Ze zullen hun eigen weg wel uitstippelen, nietwaar?’

Uit het publiek klinkt bevestigend gemopper. Het stopt wanneer hij zichzelf zijn hand in de lucht ziet steken.

‘Ik heb het niet over jullie. Ik heb het over degenen die aan Hem twijfelen. Vandaag is er het individu. Geen Schepper meer aan wie verantwoording wordt afgelegd. De baas? De baas kan onze kloten kussen.’ Iedereen lacht. ‘De feiten zijn de baas. De wetenschap als handleiding. Maar ik zeg jullie: waar de wetenschap eindigt, begint nog steeds de leegte. Sommigen noemen die leegte ook wel eens vrijheid, maar met het wegvallen van het grotere plan ontstaat twijfel en ik zeg u: die twijfel leidt tot woede, tot onbegrip!’

‘Uhu,’ gonst de menigte.

Als Teddy zwijgt, palmt een sacrale stilte in de badkamer de plaats van zijn woorden in. Hij haakt erop in wanneer hij dingen zegt als: ‘Vergiffenis is onvindbaar in de storm. Zelfs niet in het oog. We moeten leren onze fouten te omarmen in plaats van ze hopeloos proberen recht te zetten.’

De accenten zorgvuldig benadrukt legt hij zijn hand op zijn borst, tikt twee keer ter hoogte van zijn hart voor hij zijn vingers naar boven laat glijden, over zijn keel

wrijft, drie grote slokken neemt van het glas water op de mahoniehouten kathedr. Teddy doet het hem na met een met kalk beslagen beker in de badkamer, slikt lucht. De kracht van de retoriek ligt niet alleen in de te verkopen boodschap, maar bovenal in het timbre van zijn stem. Als Teddy wil, klinkt het alsof God hard doch zalvend door hem spreekt: een geluid dat zich een weg naar buiten baant als donder uit een wolk. Zijn spiegelbeeld is een marionet waarvan de touwtjes onzichtbaar zijn. Hij is zijn spiegelbeeld.

‘Het zal niet de eerste keer zijn dat ik dit zeg maar ik geloof in God zoals ik geloof in de liefde.’ Hij legt de nadruk op dat laatste woord. ‘Is de liefde wetenschappelijk te bewijzen? Bestaat de liefde voor u uit chemische verbindingen? Uit feromonen of atomen?’

‘Nee!’ roept de massa in de spiegel.

‘Dat dacht ik ook. Als je de liefde kunt bewijzen, kun je haar ook weerleggen. Hetzelfde gaat voor mij ook op voor God. Noem mij daarin gerust blind, maar ik daag u uit de liefde te vinden als je weigert erin te geloven, als je...’

‘Kom asjeblijft naar huis, Linus! We missen je! We vergeven je!’ hoort hij een vrouwenstem wanhopig uit het publiek roepen. Ze hakkelt in tranen. Dit soort onderbrekingen ergeren hem, maar hij ziet dat zijn reflectie het niet laat blijken.

‘Hoor je dat, Linus?’ ziet hij zichzelf vragen. ‘Als de herder honderd schapen bezit en één daarvan dwaalt van het pad af, gaat de herder dan niet op zoek naar dat ene schaap? Verheugt hij zich dan niet nog meer als dat ene

ZELFS DE VOGELS VALLEN

verloren schaap zich weer bij de kudde voegt? Kom terug naar de kudde, Linus. We houden van je.'

Het publiek betuigt unaniem zijn liefde voor het zwarte schaap. Hij hoopt dat de vrouw daarmee genoeg neemt, beroept zich op het feit dat God de aarde schiep en de enkeling daarbij een bijkomstigheid blijft.

'God zit in al onze harten,' hij kan hen maar zó lang bespelen... 'Als wij hem maar toestaan daar te zijn.' Hij ademt diep in, schreeuwt de volgende woorden: 'U weet het ook! Gods liefde is besmettelijk!'

'Amen,' beaamt de Frontiers Day Arena.

'Gods liefde is besmettelijk! Gods liefde is besmettelijk! Gods liefde is besmettelijk!' en het is de herhaling van zijn betoog, een gebed of spreuk, waar hij zich, net als het publiek, keer op keer in verliest. De toeschouwers gaan rechtop staan en doen zijn voorbeeld na: steken beide handen met de palmen naar boven in de lucht. Groots in hun nietigheid roepen ze onverdeeld na elke zin: 'Amen! Amen! Amen! Amen!'

'Wat weet u?'

'Gods liefde is besmettelijk!'

'Amen! Gods liefde is besmettelijk! En er bestaat geen medicijn voor!'

Op het grote scherm achter hem is het gefilmde publiek te zien. Onderaan staat: 'Houd uw naaste vast,' en terwijl de camera over de aanwezigen in de spiegel glijdt, leunen onbekenden naar elkaar toe, spreiden ze hun armen om de ander erin te ontvangen. Teddy springt kwiek van het podium en komt tussen hen staan. Tien seconden lang knuffelen vreemden elkaar

alsof ze oude bekenden zijn, tot er twee schoten tussen het beton van de linker- en de rechtertribune van de Frontier Days Arena echoën en iets minder dan twintigduizend mensen zich aan een choreografie wagen waarbij het recht van de sterkste geldt. Bij het klinken van het derde schot lijkt Teddy ineens voor het eerst opnieuw naar zijn reflectie te kijken in de spiegel, ziet hij zichzelf met zijn hand over zijn rug wrijven, de vingers, droog, en hij beseft hoeveel geluk hij heeft gehad.

‘De mensen hebben gelijk,’ zegt hij tegen zijn evenbeeld, ‘jij bent de wederkomst. De zoon van God bezwijkt niet voor lood, spijker noch kogel. Morgen hebben op dit tijdstip nationaal meer dan twintig miljoen mensen gehoord wat jij te zeggen hebt. De daden van één *lone wolf* hebben van u een onontkoombare legende gemaakt. Het is alleen u en het Vaticaan gegund niet meer dan de hemel boven hen te hebben.’

Hij spant zijn spieren aan – voelt beide helften van zijn borstkas onafhankelijk van elkaar – voor hij naar zichzelf wijst, zijn broek uittrekt en zonder aarzelen met één been in het bad stapt. Met de andere voet op de badrand staart hij gebiologeerd naar zijn eigen lichaam, de genaaide huid mooi geheeld. Zwarte veges lopen langs het acryl naar beneden en verdunnen als aquarelverf in het water. Een voet als koper dat te lang in het vuur heeft gelegen. Het water komt nu tot net boven zijn kuit en hij draait beide hendels dicht. Teddy’s lichaam zakt in de badkuip en het water omsluit hem langzaam en als het tot zijn middel komt, duwt hij zijn tong tussen zijn voorste tanden, waardoor een onzuive-

ZELFS DE VOGELS VALLEN

re 's' klinkt. De enige plek waar hij de hitte niet voelt, is op het litteken op zijn borst en hij glijdt met duim en wijsvinger heen en weer over het aandenken. Naast het bad staat een bijzettafeltje met gebruikte theelichtjes die stof hebben gevangen. Hij kan zich nog de laatste keer herinneren dat hij hier met Chloë romantisch was, maar vraag hem vooral niet naar de dag. Het kwelt hem nu dat hij zelfs niet bij benadering kan zeggen wanneer de laatste keer was dat ze klaarkwam. Het is een kunst de ander te nemen voor wie hij is en Teddy is niet iemand van ondoordachte opwellingen. Ooit heeft zij dat jammer gevonden, jammer dat de lakens in een bepaalde plooi waren gevallen en hij niet de drang voelde die soms door elkaar te schudden. Niet dezelfde verlangens bezit die zij koestert. Een verlangen dat alles op elk moment anders kan, maar daarom niet moet. 'Niet vrijen, maar...' Die zin werd, als ze hem durfde uit te spreken, meestal gevolgd door een zucht. 'Weet ik veel,' zei ze dan wanneer hij vroeg wat er exact van hem werd verwacht. De confrontatie met de onmogelijkheid te voldoen aan verwachtingen die niet door haar onder woorden konden worden gebracht. Als de storm gaat liggen, zweert hij iets samen met haar te doen. In de zomer trekken ze eropuit. Chloë, hij en een wereld die wegvalt. De gedachte alleen al windt hem op, voelt hij, en zijn hand zwemt langzaam door het hete water over zijn onderbuik naar de streek rond zijn lies. Hij ziet Chloë voor zich, daar liggend waar nu zijn hand ligt. Net zoals de middag na de aanslag. Hij die ontwaakte in het ziekenhuisbed, heelhuids, en zijn vrouw onhandig bij hem

met haar hoofd in de kom tussen zijn onderlijf en dijbeen. Haar make-up uitgelopen over de witte lakens, haar tranen een geneesmiddel. De gedempte televisie rechts van het raam in de linkerbovenhoek van de kamer.

Zijn lid is hard en zijn eikel drijft boven het wateroppervlak. Hij stelt het moment van de eerste aanraking uit en denkt aan Chloë, hoopt nooit te vergeten dat ze er op haar mooist uitziet wanneer ze slaapt, vraagt zich af hoe dat komt, waar de grond van deze waarheid in schuilt. Een soort kwetsbaarheid die om ontferming vraagt misschien. Daar, waar het slachtoffer zich had ontfermd over zijn bewaarder, zijn hand onder de zwarte mantel die haar haren waren had geschoven en liet rusten op haar rechteroor, zoals hij zo vaak daarvoor had gedaan.

‘Is dit wat hij voor haar moet doen?’ vraagt hij zichzelf af en met zijn rechterhand pakt hij stevig de naar links buigende schacht vast, trekt de voorhuid verder over zijn eikel naar beneden, slaat golven in het water. ‘Zou ze het leuk vinden om alleen maar te kijken?’

Hij probeert zich de laatste keer te herinneren dat Chloë hem daar zo kneep. Het beeld vertroebelt en terwijl haar hand achter zijn gesloten ogen op en neer gaat, verandert haar greep, niet veel later ook haar uiterlijk. De vrouw die hem vastheeft, heeft hem al eerder vastgehouden. Ze is jonger dan hij en krult met haar vrije hand een verdwaalde vals blonde lok achter haar oor. Door de ramen achter haar ziet hij de vrijheidstoren, waar ooit twee ruggengraten het hadden begeven, en hij voelt op-

ZELFS DE VOGELS VALLEN

nieuw de indruk die Manhattan op hem maakte de eerste keer dat hij er kwam, een jaar of twee geleden. Hoe de stad in tien jaar tijd uit haar eigen as was herrezen, als een feniks met dementie. De overgebleven monumenten: meer noodzakelijke formaliteit dan eerbetoon. Ze gaf blijk van een ijver die hij van jonge journalisten gewend was, citeerde zijn zinnen alsof hij ze nooit kon hebben gemeend. 'Liefde is de enige gebedsgenezer,' hoort hij haar nog met de nodige ironie zeggen. Nu, terwijl zij, hij, op en neer gaat, kreunt ze die zin zachtjes, gelooft ze hem zelf. Haast medelijdend verwelkomde ze hem, de heikneuter, in de grote stad. Hij mocht buiten de grenzen van de Bijbelgordel komen vertellen waarom hij zo in trek was en zij stilde zijn trek. Het laatste ijs was gesmolten en nu hadden de New Yorkers tien dagen lente waarin ze zich konden voorbereiden op een snikhete zomer. 'Zo was het elk jaar,' beweerde ze, 'ondraaglijk.' Niet veel later kleedden ze elkaar uit. Zo beweegt ze nu ook voor hem, haar linkerborst leunend op de badrand, haar rechter in zijn hand. De dag erna, toen hij terugkwam van het praatprogramma, had hij Chloë opgebeld en zij had hem gezien, klonk zo trots. Daar was het een uur vroeger en zij glunderde, als je zoiets al kon horen in een stem. In zijn hoofd hoorde hij een nummer van Gene Pitney over een man en een rit richting huis. Zijn antwoorden waren kort en nog voor Chloë daar iets van zei, had hij alles opgebiecht. Hij had zichzelf gezworen te zwijgen, maar verkoos het leven als lafaard, legde de bal in haar kamp. Liet haar beslissen wat de gevolgen waren en verlost zichzelf van het schuldgevoel in

plaats van het te dragen als een man. Teddy hoorde Chloë paniekerig ademen door de lijn, zijn hand, een perpetuum mobile, die sneller op en neer gaat. Haar borst had hetzelfde gedaan met 2500 kilometer tussen hen in. Chloë was de eerste die iets zei: 'Zolang je maar terug naar huis komt.' Er was maar één plek waar hij wilde zijn, had hij daarop geantwoord. De plek waar hij nu is. Zij heeft de kunst van de liefde begrepen maar kan hem niet uitleggen hoe het werkt en het is Chloës hand die uiteindelijk sneller en sneller op en neer gaat en hij beeldt zich in hoe hij zijn hand op haar rechteroor legt, haar begeleidt, haar wanhopig zijn liefde declameert, zich verontschuldigt, tranen in de ogen krijgt terwijl zijn hoogtepunt nadert. Hij duwt zijn lichaam boven het wateroppervlak zodat het badwater minder klotst en knijpt harder, bijt op zijn lip en weerhoudt zich er zo van haar naam te schreeuwen, als iemand luid de zijne schreeuwt.

'PAK ME TEDDY, ALSJEBLIEFT!'

Hij opent zijn ogen, ziet zichzelf nog net spuiten op zijn buik terwijl hij in zijn hand wilde komen. Voorzichtig kruipt hij achteroverleunend uit het bad, zijn zaad vormt parels en hij strompelt, kan niet anders dan strompelen, naar de wastafel, waar hij met tissues zijn buik schoonwrijft, de laatste druppels uit zijn eikel duwt en opvangt in een prop waaraan hij ruikt voor hij die in het toilet gooit. Buiten in de tuin klinkt het alsof er opschudding is ontstaan en opnieuw draagt een vrouwenstem door de dubbele beglazing heen: 'Pak me, Teddy! Red me!'

ZELFS DE VOGELS VALLEN

Een van de kampeeders heeft zich een weg op het domein kunnen banen en als Teddy twee vingers breed tussen de gordijnen tuurt, ziet hij een vrouw met grijzend haar neergehaald worden door een veiligheidsagent. Ze staart hem recht in de ogen, of zo voelt het, en een tweede man is nodig om haar beide armen bruut achter haar rug te worstelen. Samen begeleiden ze haar weg van het huis en ze laat een kartonnen bord achter waarvan Teddy het opschrift niet kan lezen, valt onderweg naar de poort nog een keer op de grond, roept 'schande!' en dan Teddy's naam alsof ze onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn en hij weet dat Chloë nu wakker is, haalt zijn gsm alvast uit de broekzak op de grond. Ze kan elk moment bellen. De temperatuur van het bad is lauw, wil hij nu pas opmerken, en hij draait de rechterhendel open terwijl hij met zijn lichaam de straal van het hete water ontwijkt. Hij legt de telefoon op het bijzettafeltje en ziet de pot badzout staan, papajageur. Kwistig met de inhoud duwt het gruis zich in zijn billen en onderrug. Het lost langzamer op dan hij had verwacht, lijkt, op de geur na, helemaal niet op te gaan in het water. Zijn vingertoppen zijn verrimpeld en hij wrijft ze langzaam over elkaar alsof hij er voor het eerst weer gevoel in heeft, alsof het andermans handen zijn. Op het plafond is een muurschildering aangebracht van een werk dat ze op hun huwelijksreis in Napels zagen. Een goedkope reproductie uit de reeks Danaë's met gouden regen die Titiaan schilderde, een onbevleete ontvangenis waar Eros van terugdeinst. Het water wil gretig wegsijpelen in de overloop maar hij dekt het gat onbewust af met

zijn hand, laat de kraan lopen tot het water de rand bereikt voor hij loslaat en het bad zich verslikt. Hij draait de hendel dicht en het metaal van het bijzettafeltje trilt tweemaal voor er eenzaam het gorgelen van water klinkt. Hij droogt zijn handen aan de badjas op de stoel, buigt zich over de rand en voelt het waterpeil zakken terwijl hij op de opgelichte gsm de hoofdletters LAAT HET OPHOUDEN leest. Zijn vinger schuift over het glas en laat vocht achter. Hij stuurt niets terug, wil het toestel wegleggen als hij de browser ziet openstaan op het transcript van het interview dat hij gisteren gaf in een voorstad van Oklahoma City. Zijn blik glijdt nauwlettend over het scherm, zoals hij dat had gedaan toen ze door het niemandsland reden. De nacht was gevallen en in het anderhalve uur dat ze voor de boeg hadden, meer dan honderd kilometer rechtdoor zonder een enkele bocht, een tweebaansweg die nauwelijks van licht was voorzien, had hij een deel van het radiogesprek gelezen. Het donker had het landschap van zijn doffe kleuren beroofd. Het verdorde geel aan weerszijden van de Turner Tolweg, dat niet gespaard was gebleven voor de zweepslag van de zon, verdwenen. Onder hen gebarsten asfalt en in de verte een eenzaam oplichtend vlak, het uithangbord van de Econo Lodge, een budgetmotel in Chandler.

Teddy had op de achterbank gezeten en was nog steeds uitgeput van de heenweg, de show, een brandend gevoel boven in zijn maag van de gefrituurde garnaal met frieten die ze in Long John Silver's hadden gegeten, naast het Ford Center, nu de Chesapeake Arena, waarin de geïmmigreerde Seattle SuperSonics basketbalden.

ZELFS DE VOGELS VALLEN

Als hij er nog maar aan terugdenkt, voelt hij de schaaldieren oprispen, levend worden. De bodyguard had Teddy alles laten betalen en had twee keer gezegd hoe goed hij het interview had gevonden. In de auto had Teddy gevraagd of je kon horen dat er iets was misgegaan, vroeg nadien om de radio uit te zetten zodat hij kon lezen, hoorde nog net een zin over hoe wijven niets meer zijn dan hoeren met streken voordat hij alleen de banden op de weg hoorde razen, als wind door de bomen. Eén monotoon geluid, verder niets, dat is stilte, net zoals het water hier nu in de badkamer klotsend galmt.

Teddy droogt zijn rechterhand af aan de badjas en scrollt voorzichtig, met een verschrompelde duim, naar het begin van het gesprek dat hij in *Hier&Nu* had. Een uitzending op de landelijke omroep waarin hij de tijd kreeg om dingen te zeggen die anderen in het licht van de omstandigheden toch zouden overnemen, wat ze ook hebben gedaan. Op de titel na, het woord 'televangelist', is hij er zo tevreden mee dat hij het niet kan laten van voren af aan te beginnen met lezen:

511, Hier&Nu:**De herrijzenis van televangelist Teddy Bell****Transcript**

OORSPRONKELIJK UITGEZONDEN 03.02.2015

DANIEL YOUNG Kun je voor de mensen die deze week in een bunker hebben geleefd misschien nog eens zeggen wie je juist bent?

TEDDY BELL Eh, ik ben Teddy Bell. Bewustzijnsherder uit Oklahoma die vooral naar verschillende manieren van zingeving zoekt in het leven, al dan niet met de hulp van God.

DANIEL YOUNG Wat Teddy vergeet te vermelden is dat hij vorige week, toen hij in Missouri werd gelauwerd met een gouden plaat, in de rug is geschoten en van geluk mag spreken dat hij nog leeft. Heel veel geluk zelfs.

TEDDY BELL Gods wegen zijn ondoordringelijk...

DANIEL YOUNG Van KGOU Oklahoma, welkom bij *Hier&Nu*, u aangeboden door NPR. Ik ben Daniel Young. August Gorden komt iets later en vandaag praten we met Teddy Bell over...

TEDDY BELL Het leven.

DANIEL YOUNG Het leven, dames en heren.

Teddy glimlacht en stopt bij een foto van zijn rug waar-
naast de presentator poseert. Op het blote bovenlijf een
lichtroze puntje, niet groter dan een rozijn.

TEDDY BELL Wacht tot je het litteken ziet.

DANIEL YOUNG Beste luisteraars, de toegetakelde torso
van een televangelist. Jezus. Jezus is er niets bij.

ZELFS DE VOGELS VALLEN

TEDDY BELL (*lacht*) Op mijn rug zie je niets. De kogel is van zo dichtbij afgevuurd dat de hitte de wonde meteen heeft dichtgeschroeid. Als ik niet zoveel pijn had gehad dan was ik waarschijnlijk gewoon verder gegaan. Gelukkig maar. Tegen de tijd dat ik in het ziekenhuis aankwam, was er al drie liter bloed inwendig als een orkaan tegen mijn organen aan het razen. Dat moest er samen met de kogel uit. Daarvoor hebben ze in de lengte mijn borstbeen moeten doorzagen.

DANIEL YOUNG Zou je het heel lastig vinden als we daar een foto van maken voor onze media?

In de tussentijd was het beeld ontploft op het internet en Teddy leest de heftige reacties van zowel voor- als tegenstanders. *@HenryGold37* noemt hem een schaamteloze profiteur en heeft het litteken op zijn borst bewerkt in de vorm van een dollarteken. *@MadisonBelieves12* reageert met een meme waarbij ze presentator Daniel Young heeft vervangen door een afbeelding van Jezus en daaronder de woorden SONS OF GOD.

DANIEL YOUNG Is er een bepaalde manier om daarmee om te gaan, met de aandacht van anderen, zeker nu, nu iedereen zoveel van je verwacht?

TEDDY BELL Goh... Ik merk dat mensen mij heel veel eigenschappen beginnen toe te schrijven die ik niet per se bezit. Het is zeer uitzonderlijk dat ik die aanslag heb overleefd. De dokters zeiden dat ze nog nooit zo iets hadden

gezien. Zonder te overdrijven: een kans op één miljoen. Dat is absurd. Onder alle normale omstandigheden had ik nu dood of verlamd moeten zijn. Maar dit toeval maakt mij nog niet de zoon van God. Ik blijf slechts iemand die Zijn boodschap op zo'n manier heeft geïnterpreteerd of geanalyseerd dat die anderen blijkt te inspireren. Dat komt niet alleen door mij, meer dan met mijn individu heeft het volgens mij te maken met de behoefte aan het idee. Mensen lopen een beetje verloren.

DANIEL YOUNG En de tegenstanders?

TEDDY BELL Die hebben evenveel recht op een mening als de voorstanders. Kijk, als je even in de schijnwerpers staat, dan besef je snel dat iedereen zijn zegje wil doen en dat het vandaag de dag ook heel gemakkelijk is om dat ergens kwijt te kunnen. Als je daar niet mee om kunt gaan, dan moet je in de schaduw werken. Met wat ik wil doen, gaat dat niet. Gaan mensen mij daarvoor haten? Mogelijk. De beste manier om daarmee om te gaan is door de beste persoon te zijn die je kunt zijn. Aan het eind van de dag ben jij het die je ogen moet kunnen sluiten.

DANIEL YOUNG Ik zou er bijna gelovig van worden.

TEDDY BELL God houdt van je of je daar nu zelf bij wilt stilstaan of niet.

[GELACH]

ZELFS DE VOGELS VALLEN

DANIEL YOUNG Die gast is niet slecht.

TEDDY BELL Ik heb het nochtans niet verzonnen.

Hij herinnert zich dat dit het moment was waarop August de studio binnenkwam. Ze had vanuit de techniekruimte meegeluisterd en Teddy voelde meteen aan haar houding dat zij weerspanniger stond tegenover zijn promopraatje, ze hem maar al te graag wilde ontmaskeren.

AUGUST GORDEN Stel dat Hij bestaat, dan lijkt God me toch iemand die iets meer van de een houdt dan van de ander...

TEDDY BELL Dat hangt ervan af in wat voor God je gelooft.

AUGUST GORDEN Een die het leeuwendeel van de wereld laat verkommeren.

TEDDY BELL Iemand zei ooit tegen mij: als er een God is, dan mogen ze hem ontslaan. Dat is precies wat er volgens mij is gebeurd. We hebben hem de rug toegekeerd. We zijn onze vader ontgroeid en hebben onszelf tot het allermachtigste wezen uitgeroepen. En zie waar dat ons heeft gebracht...

AUGUST GORDEN Maar...

TEDDY BELL Waarmee ik niet wil vergelijken wat de mens in de naam van God heeft gedaan, want die deur heb ik hier voor je opengezet. Mij gaat het om het idee van geloofsbelijdenis.

Hier was hij in de auto gestopt met lezen. Uit het niets was een pick-uptruck voor hen naar links gezwenkt, waardoor de lijfwacht hetzelfde manoeuvre had moet maken. Aan hun rechterkant was een streep vlammen de hemel in geschoten. Toen ze langzaam naderden, zagen ze dat de vuurzee afkomstig was van een motor.

‘Dat heb je met die *naked bikes*,’ had de bodyguard gezegd, ‘dat zijn moordmachi...’

Samen hadden ze op hetzelfde moment de bestuurder ontwaard; levenloos op het asfalt, het lichaam in een houding alsof de wetten van de fysica er hun zin mee hadden gekregen en zij hem daar hadden achtergelaten in een positie die diezelfde wetten tartte. De vlammen hadden gewoekerd in het spiegelglas van zijn helm. De bodyguard vertraagde en wilde stoppen, maar Teddy dwong hem door te rijden.

‘Mr. Bell...’

‘Rijd, Robert!’ En Teddy had gewezen naar de man wiens motor dertig meter verderop geparkeerd stond. ‘Hij is in goed gezelschap.’ De vriend droeg een rood-zwart leren pak, hield zijn helm in zijn hand en wandelde bellend naar zijn gevallen vriend. Zoals in een film zoomt het beeld voor hem in op de wandelende bestuurder, ziet hij de vlammen in zijn tranen weerkaatsen, maar het is geen film en Teddy leest gewoon verder.

ZELFS DE VOGELS VALLEN

DANIEL YOUNG Dat was *Head Over Heels* van Tears for Fears. Naast mij zit nog steeds televangelist Teddy Bell en aan de lijn hangt Elizabeth, die een vraag heeft. Elizabeth uit McAlester?

ELIZABETH Dag Daniel, Elizabeth hier, *longtime listener, first time caller*. Ik vroeg me af hoe de aanslag het leven van Teddy heeft veranderd.

DANIEL YOUNG Teddy? Heeft de aanslag je leven een andere wending gegeven?

TEDDY BELL Mmhm, natuurlijk voel ik me heel gezegend. Anderzijds was ik dat voor de aanslag ook al... Ik denk dat de grootste verandering de noodgedwongen rust is. Het feit dat ik het van de dokter nu kalmer aan moet doen en mijn vrouw er ook voor zorgt dat ik dat advies naleef. (*lacht*) Dat trager leven zorgt ervoor dat je meer tijd hebt om even stil te staan bij wat je omringt, en dan heb ik het niet over het appreciëren, maar op zijn minst over analyseren. Daar heeft iedereen baat bij, denk ik. In een tijd waarin alles exponentieel versnelt, verlies je je makkelijk in een tempo dat je door de maatschappij wordt opgelegd. Een tempo waar je niet per se gelukkiger van gaat worden, denk ik. Of klinkt dat te prekerig?

DANIEL YOUNG Klinkt dat te prekerig, McAlester?

ELIZABETH Voor mij niet Daniel.

- 60 -

DANIEL YOUNG Bedankt voor het bellen, McAlester.

ELIZABETH Graag gedaan.

DANIEL YOUNG Om even terug te komen op wat je net zei. Soms denk ik dat we hier meer met een filosoof dan met een predikant te maken hebben. Denk je dat dit je aantrekkingskracht is, Teddy? Dat het over meer gaat dan geloof?

TEDDY BELL Op zich zullen er wel raakvlakken zijn. Maar of ik dan zover zou durven gaan om mezelf een filosoof te noemen, denk ik niet. Ik luister en observeer en merk op dat elke tijd te kampen heeft met zijn eigen plagen. Vroeger was het ongetwijfeld niet beter, integendeel misschien zelfs. Maar ik ben opgegroeid in deze tijd en ik heb het gevoel dat toen de mens God uit zijn leven heeft verbannen, ze ook hun gemoedsrust de deur hebben gewezen. Het moet allemaal nu gebeuren want hierna is er niets. Elke dag is een confrontatie met hun vergankelijkheid, een herinnering aan hun nietigheid. Ik bied daarvoor een alternatief aan dat niet toevallig gebaseerd is op de Bijbel, maar of mensen die daar graag bij nemen als hulpmiddel is hun keuze. Zolang ze maar weten dat er altijd een alternatief is.

DANIEL YOUNG Dus het gaat als ik mij niet vergis om een soort bewustzijn.

ZELFS DE VOGELS VALLEN

TEDDY BELL Exact. Daarom verkies ik het woord bewustzijnsherder boven televangelist, maar dat terzijde. Heb je toevallig ooit als kind dat bordspel gespeeld met slangen en ladders waarbij het aantal ogen dat je met de dobbelstenen gooide het aantal stappen was dat je vooruit mocht? En als je op de bodem van een ladder stond, mocht je omhoogklimmen in het spel, als je op de kop van een slang kwam, slikte die je in en begon je opnieuw bij de staart. Zo'n spel waar je eigenlijk alleen maar gefrustreerd van raakt.

DANIEL YOUNG Amai, dat is lang geleden. Nostalgie. Of niet echt, ik haatte dat spel.

[GELACH]

TEDDY BELL Dat spel, dat eigenlijk van de boeddhisten kwam, vind ik een goede metafoor voor het leven. *The game* zoals de rappers het in hun muziek soms noemen. Heb je hier toevallig pen en papier? Ik wil iets tekenen wat een aan lagerwal geraakte bluesartiest mij ooit heeft geleerd toen ik in Clarksdale in Mississippi was. Josh 'Razorblade' Stewart tekende het toen voor me op de hoes van een van zijn eigen albums, dat hij nadien aan me wilde verpatsen.

DANIEL YOUNG En is het hem gelukt? En kunnen we deze man een werkende pen bezorgen?

TEDDY BELL (*krabbelt*) Natuurlijk is het hem gelukt. Geen slechte plaat trouwens.

DANIEL YOUNG Terwijl Teddy tekent, zal ik mijn best doen om het zo accuraat mogelijk te beschrijven. Op het papier verschijnt een hoofdletter s. De s is een slang met onderaan het uiteinde van de staart en bovenaan de kop. Nu trekt hij twee verticale strepen door het lichaam van de slang, gevolgd door kleine horizontale strepen die... een ladder vormen? Mag ik het een ladder noemen? Teddy? Teddy? We gaan er even tussenuit, beste luisteraars.

Teddy vraagt zich af of hieruit af te leiden is wat er is gebeurd of dat je er gewoon overheen zou kunnen lezen. Het moment was Chloë niet ontgaan. Hij hoort haar hem nog waarschuwen dat het te vroeg was voor dit soort optredens, haar smeekbede om de rust waar hij voor pleit. Dat hij eerst volledig moest herstellen, de resultaten van de tests binnen moesten zijn voordat hij de vruchten van zijn tweede kans wilde plukken. 'Maar tegen die tijd zijn ze rot,' had hij gesnauwd.

DANIEL YOUNG Dat waren The Raconteurs met *Many Shades of Black*. Ondertussen is bewustzijnsherder Teddy Bell klaar met tekenen. Op het papier staat een dollar-teken waarvan de s bestaat uit een slang en de twee verticale lijnen een ladder vormen. Voor wie het idee nog niet geheel duidelijk is: de tekening is online terug vinden. Ik vermoed dat je ons nog wat uitleg gaat geven, Teddy?

ZELFS DE VOGELS VALLEN

TEDDY BELL Ik ben al blij dat het net goed genoeg getekend is om het idee over te brengen.

DANIEL YOUNG Hangt ervan af wat je gaat vertellen.

TEDDY BELL Dit beeld van de slang is onze levensloop. Onze tijdspanne hier op aarde. Je begint in de staart en in principe ga je langzaam het traject af, in de kop is het voorbij. Alleen zijn er in het leven sluiptwegen, manieren om sneller naar boven te klimmen. Zo is de maatschappij voor mij vandaag. Niemand wil nog de langere weg nemen, tegenwoordig zouden ze dat een omweg noemen, terwijl ik denk dat daar in het ongewisse, waar tijd is, waar de vraagstukken groter zijn dan de uitroeptekens, de antwoorden zich aandienen. Maar nu willen mensen vooruitkomen in het leven. Ze vergeten dat hoe harder je klimt, hoe sneller je in de kop van de slang zit.

DANIEL YOUNG Waarom het dollarteken?

TEDDY BELL Omdat het leven zoals we het tegenwoordig kennen nu eenmaal in functie staat van geld. Financieel kapitaal. Economische groei.

DANIEL YOUNG Je lijkt te walgen van de woorden.

TEDDY BELL Walgen is een te groot woord. Ik vind het gewoon frappant omdat er voor mij veel belangrijker vormen van rijkdom bestaan, maar die zijn allemaal gedevalueerd omdat ze minder duidelijk te meten zijn. Vrij ben je niet meer. Vrijheid koop je.

DANIEL YOUNG En neem je het hun dan kwalijk, zij die voor de ladder kiezen?

TEDDY BELL Ik neem niemand iets kwalijk. Elk pad kent zijn eigen verleidingen. Ik kan me zelfs indenken dat die sluiptwegen er soms uit kunnen zien als het enige juiste pad. Of soms maken het dwaalspoor en de manier waarop de persoon in kwestie dit bewandelt hem net tot de persoon die hij wilde zijn of worden. Dat laatste weet ik als geen ander...

Hij, die boven aan de ladder staat nadat hij een tweede kans op het leven heeft gekregen, niet weet of hij voor het juiste leven gekozen heeft.

DANIEL YOUNG Hoe dicht ben jij bij de kop, denk je, Teddy?

TEDDY BELL (*lacht*) Goeie vraag. Ik zou liegen als ik zou zeggen dat ik daar nog niet over heb nagedacht. Heb ik ergens de ladder genomen? Is dit deel van het *grand plan*? Zit ik dicht bij de kop van de slang? Dichter dan ik dacht? Was dit een waarschuwing?

Enkel om tot de conclusie te komen dat ik het allemaal niet en nooit zal weten. De Heer geeft, de Heer neemt.
Job 1:21.

DANIEL YOUNG Ik vreesde al dat er in dit gesprek geen Bijbelcitaat mocht ontbreken.

ZELFS DE VOGELS VALLEN

TEDDY BELL Het leven bestaat nu eenmaal uit een soort van willekeur. De grootste fout die de mens maakt, is denken dat hij zelf de meester is over zijn eigen bestaan. Niks daarvan. Hoe goed ze dan ook kunnen vliegen, zelfs de beste vogels vallen en hoe hoger ze klimmen, hoe dieper ze kunnen stuiken. Satan zal elke strategie gebruiken die hij tot zijn beschikking heeft om juist hen te verleiden. Let op mijn woorden: zelfs de vogels vallen.

DANIEL YOUNG Bedankt voor die onheilspellende afsluiter. Dit was *Hier&Nu* voor vandaag op KGOU Oklahoma. Wij zijn er morgen weer met de snelste man op aarde: Usain Bolt. Dan rest mij enkel nog de man van een kans op één miljoen te bedanken. Teddy Bell, dames en heren.

TEDDY BELL Het was mij een genoegen.

DANIEL YOUNG Teddy geeft overmorgen een benefiet-optreden dat meteen ook zijn terugkeer aankondigt. Alle informatie vindt u op teddybell.com en...

Glunderend klikt Teddy rechts boven aan het toestel en het aanraakscherm sterft uit. Hij legt het op de rand van het bad en zakt voor het eerst met zijn hoofd onder water, wrijft zijn haren naar achteren. Bellen schieten naar het oppervlak en wat gedempt klinkt, is hij die lacht alsof de wereld van hem is. Weer boven water valt zijn haar, daarvoor gewichtloos, nu plat in een plooi en hij zoekt de Azarro Chrome-douchegel uit het rieten mandje tussen haar shampoos, conditioners, crèmes, nog meer her-

stel- en/of verzorgingsproducten. Uiteindelijk besluit hij iets met omega-6, arganolie en vochtopnemende extracten te gebruiken. Het product is wit en stevig en vanaf net boven zijn oren masseert hij zich een weg naar het midden van zijn schedel tot hij enkel nog kamille ruikt. Hij wrijft het overtollige schuim dat over zijn voorhoofd druipt af en smeert zijn oksels in, laat het goedje intrekken zoals de sticker op de achterkant van de fles beschrijft. Eros kijkt naar hem en Teddy staart twijfelend terug alsof de god al eens onder dezelfde omstandigheden als deze had teruggekeken: met litteken, schuim, kamillegeur, déjà vu. Teddy zoemt zingend, daagt de liefde uit en het bad trilt. Het water golft over zijn borstkas als hij het timbre van zijn stem laat zakken, zo laag mogelijk.

‘Gods liefde is besmettelijk,’ buldert de basstem en Teddy bereidt zich niet voor op de boodschap maar op de uitvoering ervan terwijl hij met het residu nu ook zijn armen inzeept.

Als vrienden hem op Chloës avonden, met Bell-huiswijn en driegangenu-menu’s van traiteurs, vragen hoe hij doet wat hij doet, dan vergelijkt hij zichzelf vaak met een cabaretier. Dan zegt hij, zal hij blijven zeggen: ‘Je voert een routine op. Neemt de mensen mee in een verhaal. In je boodschap. Alleen is het niet mijn doel hen na afloop te laten lachen, maar hen ervan te overtuigen dat als ze erkennen dat er iets bestaat wat groter is dan zichzelf, ze zich beter kunnen voelen. Misschien tot rust komen...’

Teddy heeft die kerngedachte tot zijn evangelie verhe-

ZELFS DE VOGELS VALLEN

ven en die verpakt hij graag zo simpel als mogelijk. Het hart van zijn discours steeds opnieuw formulerend in dezelfde toespraak, keer op keer als een mantra waarvan de essentie na verloop van tijd door de hoofden van de toeschouwers sluimert alsof zij het zelf hebben bedacht. Zo heeft hij het prediken tot een kunst verheven en als een virus zal de liefde die hij verkondigt morgen door beeldschermen in toeschouwers sluipen, van hun oren naar hun harten, hun monden opnieuw de spreekbuis van zijn boodschap maken. Daarvan is elke vezel in zijn gehavende lichaam overtuigd wanneer hij zich overgeeft aan het warme water, de shampoo wild uit zijn haren spoelt en een laag schuim op het wateroppervlak woelt als een onstuimige zee. Morgen breekt hij door het glazen plafond van de Bijbelgordel en spreekt hij de wereld toe, weet hij dat die wereld zal beamen wat hij zegt alsof ze nooit beter heeft geweten.

‘Wie aan mij geen boodschap heeft, moet vooral niet luisteren.’ En hij hijst zich arrogant, zonder hulp van de badrand, in een vlotte beweging rechtop. Herrezen uit de dood trekt hij de stop uit de afvoer en legt die... weet ondertussen niet meer waar hij die heeft gelegd. Hij spoelt, met de douchekop in de hand, het vuile water van zich af, bij zijn knieën beginnend en van onderaf naar boven werkend. Bij zijn nek is het water hoe het moet zijn en hij schudt zijn haar door elkaar voor hij het naar achteren veegt. Teddy staat daar zo nog even als in een moeilijk afscheid, trekt dan de voorhuid van zijn penis naar achteren, laat de straal inslaan op zijn eikel voor hij de vrije hand achter zijn hoofd vouwt en in het weg-

lopende water urineert. Nog voor het bad leeg is, draait hij de kraan dicht, ziet de laatste stoom opstijgen en stapt op de kleine handdoek, neemt de badjas, wordt Tinkerbelle. Op de wastafel ziet hij de nagelknipper liggen, hij twijfelt even of hij nog voor de spiegel iets tegen zichzelf zou moeten zeggen, een stemoefening, generaalre repetitie, goede moeder. In de niet-beslagen stukken ziet hij flarden van zijn stoppels, het schouderhaar, het kwetsbare lichaam, en als de tandenborstel zijn blik kruist, negeert hij zijn spiegelbeeld. Nog niet helemaal droog, raapt hij zijn telefoon van het bijzettafeltje en besluit hij te gaan slapen.

Chloë ligt diagonaal in het bed en als ze op haar rug ligt, ronkt ze als een kat, al beweert ze zelf van niet, maar ze ligt niet op haar rug. Hij doet het licht in de gang uit en laveert in het donker tussen (zijn) rondslingerende kleren. Hij wil haar vooral niet wekken, wil haar tot morgenvroeg niet meer horen, weet niet waarom. Zonder badjas kruipt hij naakt onder de lakens en legt één been over het hare, het andere been volgt de lengte van haar lichaam. Hij kust haar zacht op haar voorhoofd en zij lijkt te schrikken of slaakt een zucht – hij weet het niet zeker – waarna hij zich op zijn zij draait, weg van haar. Vrijgesteld van een vrouw die verlamd is door een angst dat hetgeen waaraan ze is ontsnapt haar op de valreep alsnog zal inhalen.

ZELFS DE VOGELS VALLEN

In de kleedkamer zitten zij, Chloë, een producer en de assistent waarmee hij net de doorloop heeft doorgeno- men. Er staan twee chesterfieldzetels aan weerszijden van de ruimte, in het midden een inklapbare tafel met groen tafelpapier waarop een verrassingsbrood staat en flessen Mountain Dew naast glazen, geen plastic, zoals hij heeft gevraagd. Zijn buik rommelt van de zenuwen en doet dat normaal niet of heeft dat al lang niet meer gedaan, maar er stonden zoveel mensen op de weg voor hem en dat was alleen nog maar op de weg, voor de deur nog meer. Hij wist dat vandaag een grote dag zou worden. De show is uitverkocht en kaartjes gaan voor het vijfvoud van de oorspronkelijke prijs. Een deel van hem hoopt dat de mensen die uit waren op winst die, net als hij, aan goede doelen zouden schenken, of dat zei hij althans tegen de pers, maar eerlijk: het zou hem wat. Heel de zooi had een uur vertraging omdat de terreinwagen maar stapvoets door de massa had kunnen rijden en Teddy voelde nog steeds hun gejoel door het aluminium van het voertuig kruipen. Zijn lichaam dat mee moest schokken als zij, in harmonie, als een zwerm vogels, van links naar rechts tegen de auto leunden. Vleesgeworden nieuwsgierigheid, overkokende rusteloosheid, allemaal in afwachting van hun Messias, hun Nemesis, en die spanning voelden ook de bodyguards in een wanhoops- poging iedereen op afstand te houden. Er waren veel jongeren bij en dat ontroerde Teddy, want dat was nieuw en zij beleden het geloof, dacht hij, toch vooral in

winkelcentra op woensdagnamiddag of in de achtertuinten van ouders die weg waren voor een weekend. Zij knielden voor de roes, de vluchtigheid, het escapisme en het nu. Maar misschien had hij zich vergist, want zij hadden daar gestaan, daar, met hun toestellen in de aanslag, hopen een glimp op te vangen van Teddy, in het slechtste geval een detail, een wazige hand of kruin, nauwelijks zichtbaar door de geblindeerde ruiten, maar toch iets, net als alle anderen. Iets om vanavond te kunnen delen, iets waarmee hun bestaan door hun naasten kon worden bevestigd. Iemand schreeuwde: 'Kun je het licht zien?' en anderen betuigden luidkeels hun liefde en even raakte Teddy in paniek toen er hevig op de ruiten werd gebeukt en een van de deuren ineens openvloog.

Wacko's, denkt Teddy, en hij gaat rechtop zitten, negeert Chloë, wat ze op dit moment volledig begrijpt, wandelt vervolgens naar het buffet. Hij kiest een van de sandwiches uit het uitgeholde brood, neemt een beet en proeft kip en curry, slikt het hele ding in vier happen door. Gulzig. Zij wijst naar zijn mondhoek en hij pakt het bovenste servet van de blauwe stapel, heeft er twee in zijn hand en laat er een vallen voor hij met het andere over zijn lippen gaat. Ernaast ligt een krant waarmee hij straks wil zwaaien als hij op het podium staat. Op de voorpagina staat zijn beeltenis, in mindere tijden: omgeven door mensen ligt hij kermend van de pijn op de grond, één arm in de lucht, zijn gezicht bleek en zijn ogen bloeddoorlopen. Die dag hadden veertig mensen minder geluk gehad bij een aardbeving ergens in Peru en was er voor het eerst een speler van de NFL uit de kast

ZELFS DE VOGELS VALLEN

gekomen. Hij bestudeert de foto van de homoseksuele atleet opnieuw, moet iets doen: de zwarte quarterback oogt gigantisch naast zijn schriële Mexicaanse vriend en hij probeert zich in te beelden hoe zoiets dan in zijn werk gaat, kijkt zoals hij kijkt wanneer hij tonic drinkt.

‘Kunnen jullie me even alleen laten?’ vraagt hij en hij draait zich niet om, rommelt met zijn handen tussen de verschillende sandwiches. Hij voelt hen instemmen, hoort hen in hun onmiddellijke omgeving hun spullen bijeenrapen, ziet vaag hoe ze naar de lamp met rode filter in de kleedkamer kijken die nog steeds niet is aangesprongen. Als hij zich omdraait, kijkt hij zoals Chloë niet wil dat hij naar haar kijkt. Zij schudt haar hoofd, denkt aan de woorden die de dokter heeft gezegd. Haar ogen groot, zoals een dier bij het oversteken van een snelweg, gekluisterd aan de koplampen, niet bij machte iets te veranderen aan haar eigen lot. Alles in haar wil hem smeken de hele boel af te laten, maar zij weet dat ze naar buiten zal wandelen met de anderen, zoals ook de kogel in een Russisch roulettespel hard zijn best doet toeval in de hand te spelen, het maar zo lang volhoudt tot hij onvermijdelijk meedraait in de richting van de loop. Ze heeft die blik op de rand van tranen, maar Teddy is meedogenloos, kan niet anders nu.

‘Max een halfuurtje daar,’ fluistert ze, eist ze, ‘niet alleen voor jezelf. Ik zou niet weten wat ik zonder je zou moeten.’

‘Beloofd. Ik doe dit voor jou, voor ons,’ zegt hij en hij wil niets liever dan dat zij hem nu op die tafel duwt, al de dingen doet die zij nooit onder woorden heeft kunnen

brengen. Dat hun lippen samenkomen, meer nog, zich hard in elkaar worstelen, zo hard dat ze pijn doen, alsof ze beiden hopen dat de afdruk eeuwig in het gezicht van de ander geduwd zal blijven staan, zoals geliefden elkaars initialen in bomen kerven. Maar in plaats daarvan zegt hij niets, wandelt zij de deur uit, zal hij haar pas opnieuw zien als zij op haar plaats zit, hij het podium betreedt.

Katy Perry zingt voor het eerst sinds het begin van haar carrière opnieuw onder de achternaam waarmee ze geboren werd. Ze heeft de vergeten nummers *Growing Pains* en het jazzy *Last Call* vanonder het stof gehaald en een opgekuiste versie van de hitsingle *Roar* verpakt als ballade, zo de wereld warm gemaakt voor zijn komst.

Het licht flikkert rood. Het duurt geen vijf minuten meer.

ZELFS DE VOGELS VALLEN

†††

Teddy heeft zijn driedelige lichtblauwe pak aangetrokken en onder zijn hemd een kogelwerend vest. Hij ziet er veel breder uit dan nodig (dan hoe ik hem ken) en de vrouw naast me vraagt waarom ik lach als ik hem zie vanaf de eerste rij, de gereserveerde stoelen, zijn haar naar achteren wrijvend in de coulissen van de schouwburg. Natuurlijk strookt het niet met zijn ongenaakbare imago, doet de bescherming hem zwak overkomen en ik wist dat hij moeilijk zou doen, het beveiligingshoofd erbij zou betrekken om het alsnog zonder te doen. Toen ook die het hem aanraadde, zwaaide hij met beloftes en kansberekeningen tot ik het een van mijn voorwaarden maakte, een noodzakelijk te nemen voorzorgsmaatregel die ik met tranen verzegelde. Ik ben blij dat hij naar mij luistert zoals hij beweert altijd te doen, amper doet. Neem nu dat lichtblauwe pak dat hij draagt. Op de rug van zijn colbert zie ik het kleine gaatje enkel omdat het omgeven is door een rode cirkel en een vervaagd spoor van buskruit. Ik had braaf en bezorgd het grijze pak klaargelegd, maar hij herinnerde me eraan dat liefde bloeit waar je de ander zichzelf laat zijn. Wij zijn wijs geworden door schade en schande en ik apprecieer zijn theorieën zolang hij niet vergeet dat we ze zelf pas hebben aanvaard nadat hun tegendeel proefondervindelijk werd vastgesteld. Ik ben een rund als ik blijf denken te kunnen veranderen wat onveranderlijk is. Het is geen leer maar gewenning. En dus draagt Teddy zijn blauwe pak: de erfenis van een plaats delict, tegen wil en dank

getuige van het verleden; daar waar het heden bestaat uit littekenweefsel, bestaat de toekomst uit onze fantoompijn. Hij: het levende bewijs. Punt.

Om me heen knikt iedereen mee op het laatste nummer dat Katy Perry zingt en iedereen begint te applaudisseren als zij ons bedankt. Ik luister niet, blijf me verbazen hoe verschillend de gezichten zijn waarmee ik word omringd. Hoe het hem gelukt is met die boodschap – toch niets nieuws? – huidskleur, leeftijd en klasse te verenigen. Allemaal wachten ze in spanning af tot hij verschijnt. Mijn man. De jongen die onhandig met zijn tanden tegen de mijne botste toen hij me voor het eerst probeerde te kussen, die niet meer weet hoe hij me nu nog moet kussen. Achter me zit één man die niet applaudisseert en ik besef nu pas dat ik niet verbaasd maar op mijn hoede ben, zoekend naar alles wat afwijkt alsof ik de verdachte gezichten door kan geven via een oortje. *Stoel 4C roodharige vrouw, blauwe trui – Copy that.*

Ik stel het allemaal grappiger voor dan ik de situatie vind. Met een sluipmoordenaar die in een week tijd bebaard, blank en geradicaliseerd, psychiatrisch patiënt, heel even onze buurman maar bovenal onvindbaar is geweest en ik die genoeg krimi's heb gelezen om te weten dat zulke types niet van losse eindjes houden.

Wat moet ik doen als ik hem zie? Wat zien, denk ik. We hebben samen – doen alles, te veel, samen – de beelden herbekeken waaruit niets op te maken viel. Zelfs de beste hoek toonde niet meer dan een onscherp individu dat na de aanslag bij de andere toeschouwers op de grond dook en, niet meer dan waarschijnlijk, op zijn

ZELFS DE VOGELS VALLEN

doeie gemak met de massa naar buiten is gewandeld. Vlak daarvoor was hij nog een van ons, dacht ik, sprak mijn man ook hem toe. Teddy heeft besloten het allemaal naast zich neer te leggen. Mij is die rol minder op het lijf geschreven. Even was ik hem kwijt. Heel even waande ik me in een nummer van een Canadese singer-songwriter.

Als het rode lampje flikkert – ik weet hoe het in zijn werk gaat – komt Teddy zelfverzekerd het podium op, begeleid door de luidste ovatie die ik hem ooit van een publiek heb horen ontvangen. De schijnwerpers zijn hem telkens een stapje voor en als hij zigzaggend van de linker- naar de rechterkant wandelt, weet ik wanneer hij zal stoppen om te buigen. Nu. Pas. Pas. Pas. Nu. Nu zal hij met zijn handen een schelp vormen achter zijn oren. Ik ben de regisseur, maak ik mezelf wijs, en roep fluisterend **ACTIE** als hij het spreekgestoelte bereikt, gezichten maakt alsof het geluid te overweldigend is. Hij zal nog een laatste keer naar links en rechts buigen voor hij dat ook naar de zwarte gordijnen achter hem doet en aan ons vraagt: ‘Misschien moeten we Katy Perry gewoon de hele show laten doen?’ **CUT**.

De openingszin doet waarvoor hij hem bedacht en ik lach naar hem, maar hij kijkt over me heen, heeft enkel oog voor een zaal die uitbundig is als een onverschrokken weermacht, hun gebundelde fluiten oorverdovend, ik een inwisselbaar onderdeel van zijn geheel.

‘Wanneer jullie klaar zijn...’ Hij wacht tot het stil genoeg is om de veren van de uitklapstoeltjes te horen piepen.

‘Bekende gezichten, zie ik. Maar vooral zoveel nieuwe mensen. Onbeschrijfelijk. Wie zijn jullie allemaal?’ en hij krabt met zijn rechterhand door zijn haar, wil het tegelijkertijd goedleggen. Sexy lachertje. IJdelTed. Liefde van mijn leven.

‘Zullen we samen eens iets doen?’ De vraag is een rechtstreekse instructie en Teddy steekt zijn rechterhand in de lucht. ‘Kunnen jullie je duim en wijsvinger eens net niet tegen elkaar houden, allemaal samen in de lucht?’

De handen naast me gaan omhoog en Teddy knikt tevreden. Sommigen kijken naar me alsof ik beter dan wie ook weet wat hij bedoelt...

‘Jullie thuis ook.’ Hij zoekt de camera waarvan het lichtje brandt, weet dat die zich voor hem bevindt. ‘Iedereen. Duim en wijsvinger zo dicht mogelijk bij elkaar houden zonder dat ze elkaar raken.’

Nauwkeurig proberen ze het, maken ze er iets moeilijkers van dan het eigenlijk is.

‘Ziet je dat kleine spleetje tussen je twee vingers?’ zegt hij, met één oog toegeknepen, kijkend naar zijn vingertoppen. ‘Zoveel geluk heb ik gehad. Op zoveel afstand van mijn hart en mijn aorta is de kogel gestrand. Een millimeter naar links of naar rechts en ik was geschiedenis.’ Collectieve opluchting gaat door de zaal bij de haar die leven van dood onderscheidde. Ik mag hem nog even langer bij me houden, maar moet hem nu wel met de wereld delen. Hij geen geschiedenis, maar wij, zoals ik ons kende, wel.

‘Op het eerste moment besepte ik niet goed wat er was gebeurd. Er was geen druppel bloed te bekennen omdat

ZELFS DE VOGELS VALLEN

het brandende metaal van de kogel de wond meteen had dichtgeschroeid. Uitwendig niets... Inwendig drie liter bloed dat aan alle mogelijke kanten tegen mijn organen kolkte, als razend water tegen een stuwdam. De pijn... Kunt u zich er iets bij voorstellen?’

Liefst laat ik het verleden voor wat het is, beleef ik het allemaal niet meer opnieuw, maar ik weet dat er mensen kijken, dat vanuit de regie ook naar mij wordt gekeken, dus ik knik, knik bij elk woord dat hij zegt. De toeschouwers zitten op het puntje van hun stoel, ook al zijn ze figuranten in de goede afloop van het verhaal. Dit is, wordt de rest van mijn leven.

‘Steken in de milt, zoals je die bij het rennen krijgt, maar dan veel heftiger, ongelooflijk veel heftiger. In de ambulance zat mijn vrouw naast me. Ik moest meteen naar de operatiekamer. De dokters zeiden dat ik beter afscheid kon nemen en gaven ons vijf minuten. Ik neem aan dat jullie hier niet alleen zijn vanavond. Dat jullie samen zijn gekomen met iemand die jullie dierbaar is, dat jullie thuis kijken met jullie gezin, met vrienden. Nu wil ik graag dat je eens naast je kijkt en je probeert in te beelden wat je tegen hen zou zeggen als je net duidelijk is gemaakt dat de kans groot is dat je er straks niet meer bent. Zo zaten mijn vrouw en ik daar tegenover elkaar. En we lachten.’

Ik lach, net zoals toen, denk ik.

‘We wisten niet waarom, maar we moesten lachen. Daar heb ik nog vaak aan gedacht. Het laatste wat ik mij herinner, is dat iemand achteruit telde van tien naar zeven naar vijf.’ Met zijn vingers beeldt Teddy de getallen uit en even sluit hij zijn ogen.

‘Ik hoef u niet te vertellen dat dit ook een begrafenis had kunnen zijn. Een kogel die met heel veel geluk mijn wervelkolom mist en met nog meer geluk stopt in spierweefsel. Ik had verlamd moeten zijn voor het leven, in coma moeten liggen of dood moeten zijn... Maar ik leef. Dat gevoel dat ik een tweede kans heb gekregen is bovenmenselijk. Een verlenging van mijn leven die ik kan doorbrengen met mijn familie, die ik samen met jullie kan investeren in een zoektocht naar antwoorden.’

Mijn man neemt de tijd om te ademen. Hij wandelt naar de linkerkant van het podium, dat versierd is met chrysanten, en gaat net rechts van me op één knie zitten, leunt met zijn elleboog op de andere terwijl zijn blik over de mensen op de eerste rij glijdt, eindigt bij mij. Op de heruitzendingen zal ik die avond een beeld zien van zijn rug, ik die er blozend bovenuit kom in de jurk die hij wilde dat ik droeg.

‘Meer en meer begin ik te geloven dat dit laatste de reden is waarom jullie zo talrijk aanwezig zijn, waarom er ineens mensen voor mijn deur kamperen, waarom er vanavond meer dan twintig miljoen mensen aan hun beeldscherm gekluisterd zijn. Omdat u droomt. Omdat u twijfelt. Omdat u vreest. Omdat u denkt: is dit het? Wat als dit het is? En u vergeten bent dat het niet meer dan normaal is om zulke vragen te stellen. Alsof het niet meer mag. Onlangs liep ik een man tegen het lijf. Hij zat op een bankje in het park en keek naar me alsof we oude vrienden waren, ook al wist ik zeker dat ik hem nog nooit had gezien.’

Met de linnen zakdoek die mijn initialen C.K. draagt,

ZELFS DE VOGELS VALLEN

dept Teddy het zweet van zijn voorhoofd, doet hem weer in zijn borstzak. Ik ken het verhaal. De man op het bankje: een verzonnen bijrol in een anekdote waarvan Teddy zowel schrijver, regisseur als acteur is. Hij werd kwaad vandaag toen ik hem eerlijk zei dat ik nog niet overtuigd was, wordt dat alleen als er reden is om te twijfelen. Ik zeg wat hij niet horen wil maar weet.

‘Ik ging naast hem zitten en voelde een zachte bries, waardoor de zon door de bomen op mijn benen glinsterde. De man zei: “U bent van de televisie,” alsof ik bij hem thuis een schotelantenne was komen installeren.’

Teddy haalt zijn schouders op met een grijns en wij lachen alsof een bordje dat ons opdroeg.

‘Hij vroeg me of hij me iets mocht vragen, stak zonder op het antwoord te wachten van wal: “Ik zit hier al een poos en in die tijd heb ik iets merkwaardigs meegeemaakt. Een bruine vogel met rode ogen stond daarnet met één poot op het gras, de andere poot op dat paadje daar.” De man wees naar waar ik net nog wandelde.’

Ergens, niet zo ver voor hem uit, wijst Teddy in de massa en ik zie mensen zich omdraaien alsof het een opdracht is. Ze zijn poppen en ik weet niet of ik, als ik niet de vrouw van was, ook had gekeken. Beroepsmisvorming. Zoals de muzikant niet naar het lied maar naar de toonaard luistert of zo.

‘Dáár stond de vogel,’ Teddy praat met de stem van de man, is de man, ‘zijn rode ogen keken in de mijne, alsof hij wilde dat ik hem vertelde welke weg de beste zou zijn: het aangelegde pad of het grasperkje, de weg van de beschaving of die van de natuur. De man floot naar de

vogel en stelde opnieuw vast dat fluiten niet zijn ding was, dat het misschien wel iets was wat hij wilde leren, weidde uit over fluiten, vergeleek het met leren fietsen op zijn leeftijd en hoe hij de trap tegenwoordig trager afging dan voordien.'

Wij, Teddy en ik, maken samen hetzelfde rollende gebaar met onze handen alsof hij duidelijk probeert te maken dat de man maar bleef doorgaan, ik hem wil duidelijk maken dat hij sneller moet gaan, dit niet langer mag rekken dan nodig.

'Maar de gozer deed z'n best, beweerde hij, en floot uit alle macht en al snel merkte de vogel dat dit nergens heen leidde en hij koos voor het gras en vloog weg.'

Teddy maakt een fladderend gebaar, de schijnwerpers maken er een vliegende schaduw van op het gordijn achter hem.

'De man bleef alleen achter, floot opnieuw en liet de wanhoop erin doorklinken, hopen dat angst of liefde iets universeels zou zijn, niet gebonden aan veren of handen... Toen er een mus opdook! Althans, dat dacht hij toch.' Teddy lijkt zoekend naar het plafond te kijken alsof de mus elk moment uit de stellingen naar beneden zou kunnen komen. Vanuit een ooghoek ziet hij het publiek met hem mee staren, wachtend op een wonder, al dan niet in scène gezet, gretig wachtend op wat komen zal. Teddy geniet, ziet dat ze het lusten.

'Al snel werd duidelijk...'

'Al snel werd duidelijk dat ik niet meer aan het luisteren ben,' zeg ik binnensmonds, wetend dat de man hierna nog een gedrongen vogel ontmoet. Een kwartel, als

ZELFS DE VOGELS VALLEN

ik het juist heb onthouden, die op het pad naar hem toe wandelt, maar de man opnieuw negeert. ‘Te voorspelbaar misschien,’ had ik tegen hem gezegd maar ik wist niet waar ik het over had. ‘Gaat de man jou vervolgens om raad vragen?’ vroeg ik. ‘Jou van alle mensen...’

‘Waarom? En de oude man lijkt op het punt te staan in tranen uit te barsten. “Waarom?” smeekt hij me.’

Bloedserius kijkt Teddy van links naar rechts over de verschillende rijen van de schouwburg. Hij negeert me, weet dat ik hem uit zijn verhaal zal halen, en neemt een slok of twee van het glas water dat op het spreekgestoelte staat. Het is ijzig stil als hij niet spreekt.

‘Waarom?’ vraagt hij aan het publiek. ‘Waarom vraagt deze man zich dit af?’ Een paar rijen achter me zegt iemand iets.

‘Eenzaamheid?’ herhaalt Teddy vragend het antwoord. Ik zoek achter me naar de man, kan hem niet vinden. ‘Mogelijk.’

Opnieuw blijft het heel stil en ik denk aan school en hoe ik nog liever zweeg dan het foute antwoord te geven.

‘Ik zei hem dat er maar één zekerheid is in het leven en dat is dat er meer vragen zijn dan antwoorden...’ Hij geeft het publiek een aantal seconden om de zin te verwerken. Geeft hun net niet genoeg tijd om hem in twijfel te trekken. ‘En laat dat nou net het probleem zijn!’

Bij het woord ‘probleem’ verheft Teddy zijn stem. Nu zijn we er, knipoog ik naar hem buiten zijn weten om. Hij staart in de zaal voordat hij op dezelfde toonhoogte verdergaat, wil weten of hij iedereen mee heeft, denkt

van wel, ik denk van wel en als hij verdergaat in een alsmaar hoger tempo, spreekt hij plots in tongen, ratelt hij zinnen als een slang tot hij bezweet en bezweken een vraag roept: 'ZIJN WE DAN ZOVEEL GELUKKIGER GEWORDEN?'

'Nee!' schreeuwt hij nog voor iemand kan antwoorden en ik heb hem nog nooit zo hard horen schreeuwen, ben trots, voel me veilig als een leeuwin in de savanne omdat mijn mannetje het hardst kan brullen.

'Neen! Neen! NEE!' vallen mensen in.

Sommigen van hen zijn rechtop gaan staan, gemobiliseerd door zijn woorden, klaar om te doen wat hij nodig acht. Ik blijf zitten en Teddy kijkt naar mijn glimlach. Hoe hij het doet, kan ik nog steeds niet onder woorden brengen. Hij ook niet, maar hij voelt het. Wij voelen allemaal hetzelfde, alsof er iets in de lucht hangt, iets aanstekelijks. Het zweet valt in dikke druppels van zijn hoofd, spat uit elkaar op het parket en hij weet dat hij een verschil kan maken, begint demonstratief door zijn neus te ademen.

'Ruiken jullie dat ook?' Teddy ademt diep uit. Ik zie zijn neusgaten trillen, zijn hart racet, weet dat dit is wat hij hoort te doen, misschien nog nooit zo overtuigend heeft gedaan. Onsterfelijkheid loert om de hoek en Teddy wandelt haar zelfvoldaan tegemoet, neemt mij mee.

'Ruiken jullie dat, vraag ik? Dat is Gods liefde die hier in de lucht hangt. GODS LIEFDE! Heerlijk!' In een roes tolt hij rond. 'En als er iets is wat we weten over Gods liefde...'

'Dat die besmettelijk is,' onderbreekt iemand hem.

ZELFS DE VOGELS VALLEN

Omstanders vallen in. ‘Gods liefde is besmettelijk!’ herhalen ze samen, blijven ze samen herhalen. Mensen applaudisseren en Teddy zoekt naar zijn woorden: ‘Dat die...’ hij hapert, ‘dat die be...’ Hij hapert nooit.

‘Besmettelijk is!’ lost de massa hem opnieuw af.

‘Dat die...’ Teddy zoekt naar zijn woorden, ademt in, sluit zijn ogen en deinst achteruit onder het hevige applaus. Ik zie hoe hij met zijn hand naar zijn heup grijpt, hem naar boven duwt langs zijn maag tot hij zijn keel bereikt, en het lijkt alsof hij bezeten is, een onderdeel van de vertoning.

‘Besmettelijk,’ roept hij het laatste woord op, een aanknopingspunt voor de volgende zin. Ik sta op, begin me voor het eerst vragen te stellen, roep ‘Teddy!’ en anderen vallen in, zij scanderen zijn naam, ik brul, probeer hen te overstemmen. Hij moet me hebben gehoord maar reageert niet en ik klim onhandig het podium op. Mijn naasten geven me een zetje, een van hen is zo attent de stof van mijn jurk naar beneden te trekken, weet niet dat dit het laatste is waar ik nu aan denk.

‘Welke idioot heeft het licht uitgedaan!’ schreeuwt Teddy ineens maar iedereen is te euforisch om te merken dat hij, ik, dat dit allang niet meer tot het draaiboek behoort. Dit is noodgedwongen improvisatie en de ernst van de situatie sijpelt pas door als ik hard begin te zwaaien met mijn armen, ‘Help!’ roep, ‘help, iemand!’

In de staat waarin Teddy zich bevindt, beseft hij zelfs niet dat ik het ben die hier om zijn lichaam cirkelt. Hij slaat mijn aanrakingen van zich af alsof het vliegen zijn en lijkt verder te willen gaan met de show.

‘Het geluid mag iets zachter,’ zegt hij verward, en hij gebaart in het ijle met zijn hand. ‘Dat is te stil.’

Ik pak hem stevig vast, zeg smekend zijn naam en hij wil zich losrukken, zwalkt van links naar rechts wanneer hem dat lukt. Met beide handen wrijft hij wild zijn kapsel naar achteren, likt aan zijn vingers en legt zijn wenkbrauwen goed voor hij door zijn knieën zakt, zich languit op zijn rug legt. De schijnwerpers zijn nog steeds op hem gericht en hij ademt hevig. Ik kruip bij hem, leg zijn hoofd op één knie. De geschiedenis herhaalt zich.

‘Rustig,’ fluister ik steeds weer en ik ontknoop langzaam de kraag van zijn hemd. De schouwburg fluistert, sommigen staan met hun hand voor hun mond, anderen snikken en ik denk: dit scenario hebben we al eens gespeeld, exact een week geleden, het is een Hollywood-film met een blij einde. Her en der kruipen toeschouwers het podium op en door hen heen zie ik uit de coulissen twee mannen met een rugzak en een brancard aan komen rennen. Ze dragen een rood kruis.

‘Het komt goed,’ zeg ik glimlachend, net als toen, en ik heb spijt van alles wat ik ooit voor slechts heb gedacht over hem (ons), heb spijt van elke minuut die ik met hem had kunnen delen maar niet met hem heb doorgebracht. Ik had hem voor mij moeten laten zorgen zoals hij wilde en vergeef hem alles wat ik hem nog niet had vergeven. Ik vraag maar één minuut. Eén minuut om afscheid te nemen. Alsof hij mij hoort, opent hij zijn mond en ik wacht tot hij iets zegt, als hij hevig begint te schudden, kreunend het ene lichaamsdeel na het andere op-

ZELFS DE VOGELS VALLEN

somt alsof de pijn reist, hij de plekken onafhankelijk van elkaar kan voelen.

‘Schoudera, tenen, knieën’, en als hij het woord buik zegt belandt de sandwich met kip en curry die hij naar binnen had geschrokt deels op het parket van het podium, deels in onze schoot, de stukken nog onverteerd, een puzzel gedrenkt in maagzuur. De hulpverleners maken ruimte en willen ook mij opzij duwen, maar ik roep dat ik nergens heen ga, ga hoogstens een halve meter achteruit.

‘Het is oké,’ zegt hij, ‘het is eruit.’

De hulpverleners maken het kogelwerend vest los, meten zijn pols en zijn bloeddruk met een snelheid waarmee banden worden verwisseld bij een pitstop. Met zijn handen tast Teddy de houten planken af en het podium trilt onder de voetstappen van alsmaar meer getuigen, een vlucht wilde dieren. Ik worstel mijn hand in de zijne en wil nooit meer loslaten.

‘Zijn hand is koud. Koud is goed, ja? Koud is goed,’ vraag/zeg ik tegen de hulpverleners. Nu pas merk ik op dat ze verdubbeld zijn in aantal. Samen schatten ze in hoe ze mijn man het best op de brancard kunnen tillen. Wij wachten allemaal op meer informatie en ik kan niet met zekerheid zeggen of ik dat al heel de tijd in mezelf denk of dat hysterisch roep. Onbewust draait Teddy spartelend met een knie in de kots en als een fanatieke enkeling uit de massa hem probeert aan te raken, sla ik die met mijn vrije hand van hem af.

‘Smeer ’m!’ schreeuw ik en ik draai me opnieuw naar hem toe: ‘We hebben al ergere stormen getrotseerd, Tinky.’

Ik weet niet wanneer ik hem voor het laatst zo heb genoemd, weet alleen dat hij het nooit graag heeft gehoord. Hij lijkt last te hebben van iets wat in golven komt en de hulpverleners zullen hem een spuit met vloeistof geven voor ze hem zullen optillen, hoor ik. Hij glimlacht, ik ook. Iedereen kijkt naar ons. Ook de camera's, zie ik nu pas. De show moet en zal te allen tijde doorgaan. Ik heb nog steeds geen traan gelaten. Weet niet of dat is omdat... Ik wil een oorzaak verzinnen als de hulpverleners 'drie, twee' zeggen en hem in een vlotte beweging op de brancard leggen, onze handen uit elkaar rukken. Ik kan geen reden vinden waarom ik nog niet heb gehuild, maar weet wel dat ik nog een kus wil, een laatste kus voor ze hem wegdragen, en ik stort me op zijn lichaam, wrijf met mijn mouw het braaksel van zijn lippen als hij me naar zich toe trekt. Hij giechelt. Teddy giechelt en het straalt op me af.

'De aanslag was mijn ladder naar de kop,' lacht hij en hij herhaalt zichzelf, zegt dat hij fout is, wel fout moet zijn want: 'In de kop is het donker. Geen licht te bespeuren.'

Het is het laatste wat hij tegen mij zegt en ik kus hem, zeg dat ik van hem houd, dat alles goed komt en zie het bloed dat langzaam uit zijn oor loopt als lucht uit een lekke band. Een van de hulpverleners, ik kan ze niet uit elkaar houden, legt twee vingers op de slagader onder Teddy's kin. Ik laat hem niet meer los. 'Laat hem nooit meer los,' citeren ze mij in de kranten. Op de voorpagina zie ik ons op het laatste moment dat we samen deelden. Ik draag sleehakken waar mijn hielen uit tevoorschijn

ZELFS DE VOGELS VALLEN

komen en zit half op de rok van de zwarte jurk. Hij ziet er vredig uit. Als ik de foto zie, denk ik delen weg, waardoor het lijkt alsof hij in mijn armen slaapt, schemert op die dunne grens tussen wakker en weg. In het huis is het stil en de mensen op straat trekken langzaam elders heen. De zon fonkelt nooit meer zoals vroeger in de gouden plaat en over hem en mij zeggen ze allebei hetzelfde: hoe je zoveel geluk kunt hebben gevolgd door zoveel toeval. In de inleiding van een krantenartikel stond: *Teddy Bell overlijdt na een week aan de complicaties van een borstoperatie nadat een scheurtje in zijn aorta zich heeft uitgebreid* maar ik herinner het me anders. Ik heb een week eerder afscheid van hem genomen, samen lachend, en de zeven dagen die ons restten, waren een geschenk van bovenaf dat daarbovenop kwam.

Toen we hem drie dagen later de grond in lieten zakken, waren er minder mensen dan we hadden voorzien en ik was blij dat de mediastorm was gaan liggen, zijn begrafenis de dag erna een nieuwtje was dat in de krant zelfs niet de ruimte voor een beeld waard was. Mijn man: kleiner dan een *fait divers* over een vlucht vogels die op onverklaarbare wijze uit de lucht viel. Met zijn twintigen vielen ze net als hij, ogenschijnlijk uit het niets, hun einde tegemoet. Wetenschappers die voor een raadsel staan. Mijn man: uitgekauwd en de vergetelheid in gespuugd. Zonder herrijzenis, bronzen standbeelden, records brekende marsen of afgesplitste gelovige bewegingen.

Mijn man: weer alleen van mij.